

BEWUST OUDER VS. NOG BEWUSTER NIET-OUDER

#no kids

24 SEPTEMBER 2016 OM 03:00 UUR | Griet Plets, illustraties Stephanie Verbraekel

‘Schrijfster zoekt medebewoners voor cohousing – maar #no kids.’ Kort was het bericht op Facebook, lang de stroom aan reacties die volgde, hevig de verontwaardiging. Raak het thema ‘kinderen’ aan, en je polariseert vanzelf. Zeker als je zegt dat ze je weinig doen. Wordt de kloof steeds groter tussen zij die er hebben en zij die zonder zijn?

‘Ik had ook #no hipsters kunnen schrijven, maar geen kinderen: dat ligt gevoelig, heb ik al vaker ondervonden. Helemaal toevallig gekozen was die hashtag dus niet.’

Gaea Schoeters (40), schrijfster en opiniemaakster, wist dat ze een zere plek beroerde toen ze afgelopen zomer op Facebook medebewoners zocht voor een potentieel cohousingproject. ‘Vrienden met ondernemingszin en geld voor anti-immospeculatieve artistieke commune/belegging’, schreef ze. Harde cash was een voorwaarde, een voorliefde voor vrije liefde niet. ‘Maar #no kids’ sloot ze het zoekertje kort en bondig af.

Véél te kort, vonden velen – ook sommige van die vrienden. Er kwam, zelfs in volle zomertijd, een vloed aan reacties en een debat dat vaak even emotioneel als polariserend was. Van: ‘Stel je voor dat er zou staan #no holebi’s of #enkel blanke Vlamingen’. Over: ‘Een reservaat voor nukkige oude mensen?’ Tot: ‘Mijn ouderschap is een deel van mijn identiteit en mijn gevoelsleven. Dat afgewezen zien doet pijn.’ Twee maanden later kijkt de schrijfster er nog van op: hoe talrijk en heftig de replieken. En hoe ‘onlogisch’, vindt ze, de argumenten waarmee de discussie wordt gevoerd.

‘Ik heb die hashtag niet zonder ironie gekozen, maar ik meen wat ik zeg: een cohousingproject is een privéplek, ik mag toch zelf beslissen dat ik daar liever geen vijftien gezinnen met kinderen wil? Mijn partner componeert, ik schrijf: dat laat zich moeilijk verzoenen met de uren waarin kinderen het actiefst zijn. En omgekeerd willen wij nog muziek kunnen maken en discussiëren als kinderen al horen te slapen. Maar ik vind het vooral erg flauw om een plek zonder kinderen meteen een dode boel voor seniele oudelui te noemen. Alsof je leven minder verrijkend is als je geen kinderen hebt. Alsof kinderen niet een manier zijn om geluk te zoeken, maar de énige.’

Ze staat ervan versteld: hoe boeiende mensen zich tot hun ouderrol reduceren. Op datzelfde Facebook: (ogenschijnlijk) perfect gezins- en kindergeluk. Een kind als zingeving en statussymbool. ‘Alsof het de enige manier zou zijn om aan de samenleving bij te dragen. Bach zou nooit een foto van zijn twintig kinderen op Facebook hebben gezet, die zag zichzelf in de eerste plaats als componist.’

‘Ik denk dat ik een fijne ouder zou zijn geweest, maar ik ben tot het besluit gekomen dat ik beter met boeken bijdraag. Alleen al vanwege het bereik: mijn boeken krijgen honderden mensen in handen. Maar ook: ik houd niet bijster van kinderen. Als er eentje op bezoek is, zal ik het te eten geven en met plezier enkele uren bezighouden, maar ik ben ook opgelucht als het ’s avonds weer vertrekt. Maar krijg dat maar eens gezegd. Het is frappant hoe snel mijn vrouw-zijn in twijfel werd getrokken: een vrouw blijft in eerste instantie toch de moeder-voedster.’

Nog altijd de afwijking

Ook Tobias Leenaert (42), oprichter van EVA (Ethisch Vegetarisch Alternatief), weet: eerlijkheid wordt in deze maar matig gewaardeerd. Hij postte ooit op Facebook een artikel met als titel *Ten reasons why babies are stupid* en herinnert zich de felle reacties, ‘onder andere van een man die jarenlang zelf geen kinderen wou, maar zijn vasectomie ongedaan liet maken toen zijn nieuwe vriendin er wel wou’. En ook onlangs nog: ‘We spelen met het idee een “hoera, geen baby”-feestje te houden, mijn vriendin en ik. Om tien jaar samen, en onze vrijheid, te vieren, bijvoorbeeld. Maar ik opperde dat even op Facebook, en er kwam meteen kritiek.’

Leenaert zag het altijd helder, zijn vriendin in het begin nog niet. ‘Ik denk dat ze het type vrouw was dat dacht: ik ben een vrouw, dús ik wil kinderen. Want dat is nog altijd de norm; wie er geen heeft, is de afwijking. Intussen zijn we acht jaar samen en denken we elke week weleens: oef. Ik ben niet in kinderen geïnteresseerd. Ik kan met hen spelen, en dat is leuk – voor even. Maar ze doen me weinig.’

Hij zegt het onomwonden, toch aan de telefoon, maar doet hij dat ook doorsnee, bijvoorbeeld: op visite bij vrienden met kinderen? Een lichte aarzeling. ‘Terwijl ik antwoord, voel ik me al enigszins schuldig. Klink ik niet als iemand zonder hart? Je wordt zo snel veroordeeld. Dus nee, ik zeg niet altijd hoe ik erover denk. Kondigt iemand aan dat ze zwanger is, dan zeg ik natuurlijk niet: *so what?* Ik veins enig enthousiasme. Terwijl ik er eigenlijk niets bij voel. Vaak heb ik er zelfs negatieve gedachten bij: nog iemand die we niet meer zullen zien, of die alleen nog over z’n kinderen zal praten.’

Ook Leenaert zag de reacties op de post van Schoeters, dacht ‘typisch’, liet de kelk eerst aan zich voorbijgaan en reageerde pas enige tijd later, met een link naar een artikel dat hij schreef voor het magazine *Mo: Kindvrij vs kinderloos*. Een poging om de brug te slaan en zijn keuze toe te lichten. Hij kent mensen die onterfd dreigen te worden als er geen kinderen komen. En een cohousingproject mag dan privé zijn, er loopt onmiskenbaar een lijn van #no kids in een zoekertje over #no kids-hotels naar protest tegen een speelplein of kinderdagverblijf dat te veel lawaai geeft. Elk jaar weer zijn er gevallen die door een rechter moeten worden beslist – soms even treurig als absurd. In 2010 was er nog dat van schrijfster Geertrui Daem, die jaren ijverde voor een park in haar Gentse buurt, maar gek werd toen het er eenmaal lag: het was een speelplein geworden, met joelende kinderen, geen rustige groenoase zoals zij er één wou. Schrijven ging niet meer, ze trok naar het vredegerecht.

Waar ligt de grens? En wordt, in een maatschappij die keuzevrijheid cultiveert, de kloof niet groter tussen zij die kinderen hebben en zij die weloverwogen zonder zijn?

Elk kind een nieuwe barbaar

Jarenlang zette Makro, zonder zich ervan bewust te zijn, een trend. U weet wel: die winkel waar flessen shampoo per dozijn worden verkocht, én waar kinderen in de opvang moesten blijven zodat door hun ouders vrij en veel kon worden geshopt. Intussen is ook dat alweer jaren afgeschaft, maar vandaag gaan steeds meer hotels en restaurants net die richting uit: *KNT, no kids allowed*. Touroperators pakken er graag mee uit (niet het minst bij stellen mét kinderen die even zonder willen zijn) en met een beetje geluk vliegt u erheen op een kindvrije vlucht – Malaysia Airlines bande vijf jaar geleden al baby's op veel van haar eersteklassevluchten, en steeds meer maatschappijen scheiden mensen met en zonder kinderen. In de States biedt een supermarkt zelfs '*child-free shopping hours*' aan.

Tobias Leenaert ziet er geen graten in. 'Je kunt niet principieel tegen zijn want daar zijn geen rationele argumenten voor. Zoals je in die Facebook-post #no kids niet zomaar door #no gays of #no immigrants kunt vervangen. Geen holebi's of migranten: dat is discriminatie. Maar voor #no kids zijn argumenten, als de drukte en het lawaai.' Verdraagzaamheid, vindt Leenaert, moet van beide kanten komen. Wie kinderen heeft, mag er niet van uitgaan dat die áltijd en óveral welkom zijn. Dat het een *slippery slope* zou zijn, vindt hij een drogreden. 'Een supermarkt die twee uur kindvrij is, leidt misschien tot méér verdraagzaamheid. Maar net zo goed: wie geen kinderen heeft en naast een crèche woont, weet dat hij weinig kan doen – behalve verhuizen.'

Hans Van Crombrugge, pedagoog en hoofdlector aan het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, hoedt zich wél voor precedentes. Hij (h)erkent de verzuchting van een hashtag als #no kids, óók als vader van vijf. 'Ik heb het geluk intussen grootvader te zijn en ik merk: ik kan dat soort drukte steeds minder goed aan. Maar als pedagoog vind ik het niet kunnen, zelfs niet in een privaat project. Ik vind het erg voor het kind, dat buitengesloten wordt, en nefast voor onze maatschappij, die almaar exclusiever wordt.'

Kinderen confronteren ons met iets wezenlijks, vindt Van Crombrugge. 'Zoals ooit iemand schreef: bij geboorte is elk kind een nieuwe barbaar. Kinderen zijn onvoorspelbaar en raar, we kunnen daar niet goed mee om. Ik begrijp wat mensen zonder kinderen zeggen: dat zij zich altijd moeten aanpassen – soms máken ouders er een zootje van. Maar het is ook exemplarisch voor een cultuur waarin de individuele ontplooiing centraal staat. Iedereen moet te allen tijde zichzelf kunnen zijn, op één voorwaarde maar: kom niet op mijn terrein. Maar dat is precies wat kinderen doen: ze storen. Kinderen doen ons onszelf in vraag stellen. Ik hoed me voor een maatschappij waarin dat niet meer kan.'

Iets in dezelfde trant schreef Bart van Aken als antwoord op #no kids: dat kinderen ook mensen zijn en dat het hokjesdenken is als je hen – of anderen – weert. Van Aken is vader van drie en eigenaar van boekhandel Paard van Troje, waar kinderboeken ‘veruit de meeste plaats innemen’. Hij zag kleuters in zijn winkel tieners worden, en vindt het simpel: ‘Ik leef in een maatschappij waar kinderen zijn, dat is de realiteit. En ik geef grif toe: ik zie alleen mijn eigen kinderen doodgraag, met die van anderen heb ik niets. Maar ik duld hen wel rond mij, ze horen er net zo goed bij. Gaan we ook zestigplussers uit de supermarkt weren, zoals Delhaize ooit zagezegd wou doen (*het bleek een grap van een satirische blog, red.*)? Trouwens, Gaea is toch zelf kind geweest?’

Het is een argument dat langs béide zijden gretig wordt gebruikt. Kinderen waren we ooit allemaal, we weten hoe het voelt: hoe kunnen we hen dan weren? En ook: het is niet het kind dat kiest hier te zijn, dat hebben anderen beslist. Maar Lieke Marsman, een Nederlandse dichteres, draaide het in *Vrij Nederland* net zo goed om: ‘Vreemd in dit debat is hoe het kind verheerlijkt wordt als per definitie bijzonder, terwijl kind-te-zijn-geweest het enige is wat werkelijk alle volwassenen met elkaar delen: helemaal niet zo bijzonder dus’. Bovendien, vindt Marsman, zijn er leuke en minder leuke kinderen. ‘Maar wat een kind ook doet, we zien zijn of haar acties als puur, als een uiting van de “oorspronkelijke” mens. Kinderen zouden onschuldig zijn.’

Producent werd consument

Die teneur zat ook in reacties op het #no kids-zoekertje: ‘Je weet niet wat je mist, mijn kind is fantastisch’. Het is een val waarin haast elke ouder weleens trapt: niets zo makkelijk als scoren met je kind – en de lichte verbazing als dat af en toe toch iemand onverschillig laat. Een gevolg ook, zegt Van Crombrugge, van de keuze die kinderen geworden zijn: vroeger kreeg je er, tenzij het tegenzat; nu beslis je dat veel vaker zelf. ‘En dus willen we onszelf zo graag in onze keuzes bevestigd zien, al zeker wie pas laat beslist of lang heeft moeten wachten. Dat we toch het juiste hebben gedaan. Maar we reageren daardoor soms erg verkrampd. Én we zijn daar als maatschappij zeer dubbel in. Blijf je ongewenst kinderloos, dan hoor je vaak: waarom per se een kind willen, er zijn er al zoveel? En wil je er géén, dan wordt je egoïsme of te weinig verantwoordelijkheid verweten.’

Maar bovenal, zegt kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen, is dat pure kind een vrij recente voorstelling van wat kinderen zijn. Tot dik honderd jaar geleden werden ze razendsnel volwassen: ze werkten in fabrieken, draaiden in het huishouden mee. ‘Pas met de afschaffing van de kinderarbeid en de invoering van de leerplicht is er een duidelijke demarcatie gekomen tussen de wereld van kinderen en die van volwassenen. De economische betekenis van kinderen is totaal veranderd toen: van producent werden ze consument. Waardoor ook onze kijk op opvoeding veranderd is.

Plots waren in advertenties blozende, onschuldige kinderen te zien – denk aan die voor Campbell's Soup. Het gevolg was, en is, een verregerende commercialisering van de kindertijd, en een soms erg sentimentele kijk op kinderen.'

Of zoals Lieke Marsman het schreef: 'Was het vroeger de kerk die mensen aanmoedigde meer kinderen te krijgen om zo haar positie te versterken, tegenwoordig versterkt bevolkingsgroei eigenlijk alleen de positie van bedrijven.' Die maken van de kindertijd maar wat graag een apart universum: sprookjesachtig en vacuümverpakt. Net zo pervers, vindt Van Crombrugge, als no kids-zones dat zijn. 'Het doel van opvoeden is kinderen voor te bereiden op de samenleving waarin ze terechtkomen, en die is complex. Je kunt hen dat maar beter laten ervaren. Maar we doen net het omgekeerde: we creëren eerst een aparte wereld voor hen, en laten hen daarna in "de echte" los. We delen het leven op in plekken zonder kinderen, en plaatsen haast alleen voor hen.'

Met kinderen naar Comme chez Soi

Gaea Schoeters deelt die mening. Ja, ze is zelf kind geweest, om op de vraag van Bart van Aken te antwoorden, maar tóén al hield ze niet van kinderen. Ze is haar ouders dankbaar dat die haar overal mee naartoe hebben genomen, ook naar zogenaamd volwassen dingen als het theater. 'Ik ben tegen de voortschrijdende betutteling van kinderen, ze kunnen veel meer aan dan volwassenen denken. Dus ik ben ook tegen een no kids-label: in theorie moeten ze overal welkom zijn, ook in sterrenrestaurants. In de praktijk ga ik zo ver mogelijk bij hen vandaan zitten als ik uit eten ga. Vroeger moesten zij zich aan de omgeving aanpassen, nu lijkt het omgekeerd. Overal vind je kindermenu's. En gaan kinderen hun gang.'

Beide zijden vinden dat, unisono haast: sommige kinderen, of hun ouders, maken het érg bont. Het maakt dat elk debat over kinderen/geen kinderen er ook één over opvoeding is. 'Ik heb vrienden die door hun kinderen worden geterroriseerd', zegt Bart van Aken. 'En ik zie het ook in de winkel: kinderen die alles mogen en alles doen – ik spreek hun ouders daar zonder schroom op aan: houd je kroost in toom. Mijn ergernis betreft veel vaker de ouders dan hun kinderen. Dus ik begrijp Gaea als ze zegt dat er te veel prinsesjes en prinsessen zijn. Maar laten we het vooral niet op flessen trekken.'

Veel meer dan aan de inhoud heeft Van Aken zich gestoord aan de toon die #no kids zet. Een nodeloze provocatie in een strijd die er volgens hem geen is. Bruno - Vanobbergen is het daarmee eens, hij nuanceert een en ander. Dat kinderen te veel rechten hebben, is een idee van alle tijden. In veel gemeenten is voor kinderen nooit zoveel plaats geweest. 'Maar vooral: een hashtag als #no kids polariseert. Ik vind het van agressie getuigen, omdat het van één beeld van kinderen uitgaat: dat ze wild en

storend zijn. En discussies over kinderen zijn al erg gepolariseerd. Het ene kamp krijgt het verwijt niet graag kinderen te zien, het andere dat de jeugd tegenwoordig alles mag. Of nog: de enen diaboliseren kinderen, de anderen romantiseren ze. Maar zoveel kinderen, zoveel soorten gedrag.'

'Laten we toch vooral op het beoordelingsvermogen van ouders voortgaan', vindt ook Hans Van Crombrugge. 'Dat zij weten wat hun kinderen aankunnen. Ik zie weinig ouders met hun kinderen naar de *Comme chez Soi* gaan. Misschien speelt ook dat in het hele debat wel een rol: dat mensen met kinderen al eens jaloers zijn op wie zonder is. Op de vrijheid en de mogelijkheden, bijvoorbeeld om uit eten te gaan. Kinderen worden als een rijkdom voorgesteld, maar ze zijn ook een last. Alleen: dat wordt zelden zo gezegd.'

Van Crombrugge herinnert zich een voorval uit zijn eigen leven, toen hij bij zijn moeder de komst van hun vijfde kind ging melden. '*Gelukgewenst, zei ze, maar eigenlijk zou ik moeten zeggen: hebben jullie wel goed nagedacht?* Wij schrokken van die reactie, wilden er toen niet over praten, maar mijn moeder had zes kinderen gekregen, ze wist waarover ze het had. Het was haar manier om het gesprek aan te gaan, over keuzes en de impact ervan.'

En Bru voor de hond

'Ik vraag het me vaak af', zegt Tobias Leenaert. 'Zijn mensen zo heftig omdat ze liever, of even, deel zouden zijn van team #no kids? Het zou goed zijn als ook over de keerzijde van kinderen kan worden gepraat. Sommige vrienden zeggen me onomwonden dat ze dommer zijn geworden sinds ze kinderen hebben. Ze maken veilige keuzes, durven geen uitdagingen meer aan. Vroeger postten ze op Facebook artikels en interessante opmerkingen, nu alleen nog kinderfoto's en -anekdotes. In mijn eigen leven, en dat van velen, vermoed ik, wordt de kloof dus zeker groter. Wie kinderen krijgt, wordt vaak minder interessant.'

Ook daarom stoort het Leenaert dat zijn keuze egoïstisch wordt genoemd, en die voor kinderen positief en toekomstgericht. Alsof je kinderen puur uit altruïsme krijgt. En alsof de tijd die hij niet in kinderen steekt, niet minstens even zinvol is besteed. Hij is lid van verschillende sociale groepen en verenigingen. 'Ik kan meer geld aan goede doelen spenderen, ook na mijn dood', schreef hij in *Kindvrij vs kinderloos*. 'En ik denk dat ik het belangrijker vind om een zo groot mogelijk steentje bij te dragen aan het welzijn van de wezens die hier al rondlopen, veeleer dan er nog een paar toe te voegen aan die sowieso al veel te grote verzameling.'

Want ook dat is een punt dat in dit debat steeds vaker wordt gemaakt: plant iedereen zich voort, dan is de mens net in het gedrang. Om van het klimaat nog niet te spreken, en de bol die we zo rücksichtslos bevolken. Is toekomstgericht niet net: geen kinderen krijgen? Laten we alvast, vindt Lieke Marsman, de kinderlozen meer waarderen. ‘Ik gun ouders hun kinderbijslag, maar misschien zou er ook een kinderloosheids-bijslag moeten komen. Daarnaast mag er wat meer op gehamerd worden dat iets minder economische groei nog steeds economische groei is.’

De Club van Rome deed vorige week alvast een voorstel: geef een vrouw met hoogstens één kind op haar vijftigste een premie, 80.000 dollar. Want geboortebeperking als ecologische maatregel werkt. Bruno Vanobbergen zucht. ‘Het zet, alweer, de twee partijen tegenover elkaar. Elk het grote gelijk aan hun kant. En het kind opnieuw gestigmatiseerd.’

‘Laatst vroeg een vrouw in ons café een glas Bru voor haar hond’, zegt Bart van Aken. ‘Ik heb geweigerd. Dát vind ik voor onze maatschappij een veel groter probleem dan kinderen.’

Is toekomstgericht niet net: geen kinderen krijgen? Laten we alvast, vindt Lieke Marsman, de kinderlozen meer waarderen. ‘Misschien zou er ook een kinderloosheids-bijslag moeten kome

Gaea Schoeters:

‘Ik houd niet bijster van kinderen. Maar krijg dat maar eens gezegd. Het is frappant hoe snel mijn vrouw-zijn in twijfel werd getrokken: een vrouw blijft toch de moeder-voedster’

dS De
Standdaard
Tobias Leenaert:

‘We spelen met het idee een “hoera, geen baby”-feestje te houden, mijn vriendin en ik. Om tien jaar samen en onze vrijheid te vieren. Maar ik poste dat op Facebook en er was meteen kritiek’

Bart van Aken:

‘Ik zie alleen mijn eigen kinderen doodgraag, met die van anderen heb ik niets. Maar ik duld hen wel rond mij. Gaan we straks ook zestigplussers uit de supermarkt weren?’

Hans Van Crombrugge:

‘Kinderen zijn steeds meer een keuze, en dus willen we onszelf zo graag in onze keuze bevestigd zien. Dat we toch het juiste hebben gedaan. Waardoor we soms erg verkrampd reageren’

ALLE ARTIKELS VAN DE LAATSTE 24 UUR » (/NIEUWS/MEEST-RECENT)

Meer?

Lees de volledige krant digitaal. (<http://www.standaard.be/plus/ochtend>)